



Huys Waerenberg is proeftuin voor relatie mens-natuur

Huys Waerenberg, verzorgingstehuis voor dementerende ouderen in Horn, heeft in september 2020 een kleurrijke tuin aangelegd. Het is voor zijn bewoners en bezoekers een stimulans om meer te wandelen. Ook draagt het bij aan het dementieproces, al vraagt dat nog om meer onderzoek. En juist daar liggen kansen, aldus lector Dinand Ekkel van de Aeres Hogeschool.

In Midden-Limburg ligt Huys Waerenberg, een particulier verzorgingshuis omgeven door groene velden en bosrijk buitengebied. Zo'n achttien tot twintig bewoners op leeftijd wonen hier met 24 uur per dag toegang tot zorg op maat. De karakteristieke kasteelhoeve is het nieuwe thuis voor echtparen of eenzame ouderen die ervoor kiezen om niet langer thuis te wonen. Vaak liggen fysieke klachten of ontwikkelende dementie daaraan ten grondslag.

De eigenaren van Huys Waerenberg, Jos en Annelies Mooren, zagen enkele jaren geleden de kans om een extra perceel grond langs het verzorgingshuis aan te kopen. 'Hier wilden we extra ruimte creëren voor onze bewoners, zodat zij meer naar buiten konden om een wandeling te maken', zegt Jos Mooren. 'In de omgeving van Huys Waerenberg ligt al veel groen, daar wilden we de nadruk op leggen door bewoners in de buitenlucht uit te nodigen met een mooie en kleurrijke tuin.'

Medio 2020 schakelde Mooren hiervoor het hoveniersbedrijf Bart Faassen in. Dat ging aan de slag om een groene tuin aan te leggen. 'We begonnen met het aanleggen van organisch lopende paden en het inzaaien van bloemenmengsels', zegt Martien Borrenbergs van Bart Faassen. 'Maar uiteindelijk voelde het niet als wat we voor ogen hadden. Er bleek meer kennis nodig over het type grond, hoe bepaalde bloemen presteren en wat hun invloed is op de biodiversiteit', zegt Borrenbergs.

Rust door repetitie

Hoveniersbedrijf Bart Faassen schakelde via een connectie van Borrenbergs de hulp in van Griffioen Wassenaar, vasteplantenkweker in Boskoop en Reeuwijk. Deze duurzame onderneming levert vaste planten aan tuincentra in Europa onder de naam Hello Garden en bedient daarnaast ook de openbare groenmarkt onder GreentoColour. Ontwerper en adviseur Michelle de Roo ging met de opdracht aan de slag. De complete aanleg van de tuin werd verzorgd door hoveniersbedrijf Bart Faassen. 'We wilden daarbij alles mooi opzetten met veel kleur, siergrassen en vlinderlokkende planten', vertelt De Roo. Tussen het al bestaande plan van paden, bestaande uit waterdoorlatende stenen, stippelde ze plantvakken uit waar een repetitie van planten van soortgelijke hoogtes moesten komen. In totaal staat er 625 vierkante meter aan beplanting, waarvan acht planten per vierkante meter op elkaar. 'Iets dichter dan andere concepten', aldus De Roo.

De ontwerpster koos planten en bloemensoorten die de grond snel dekken. De siergrassen in kleine repeterende clusters, met exotische benamingen als *Pennisetum* (lampepoetersgras) en *Calamagrostis* (struisgras). Onder de enkele solitaire bomen ligt "kruipende" clematis. 'In elk plantenvak zijn planten gegroepeerd die in kleur of hoogte hetzelfde zijn.'

Rust door repetitie, lijkt het mantra van de kleurige tuin van Huys Waerenberg. Tegelijkertijd heeft De Roo aan-



dachtig gekeken naar zowel biodiversiteit als diversiteit in de periodes van bloei die de verschillende gekozen flora kennen: 'Door de keuze in bloemen bloeit er altijd iets tussen de maand april en november en is er altijd iets wat bijen en vlinders aantrekt.'

Vanaf april lopen bewoners langs rode *Geum* (nagelkruid), in de zomer *Hemerocallis* (daglelie) in het rood en oranje, geraniums in blauw en *Nepeta* (kattenkruid) in lichtblauw. In het najaar volgen paarse asters en *Phlox* (brandkruid) in geel. De Roo: 'Niet alle bloemen zijn bekend, maar ze hebben allemaal veel kleur en ze vallen op als ze in volle bloei langs de paden staan.'

Zintuigen

Als je door het jaar heen over de paden loopt, zie je telkens nieuwe kleuren en hoogtes terugkomen, vertelt De Roo. Vanaf het eerste seizoen in 2020 had de tuin al gelijk het gewenste beeld dat de ontwerpster van Griffioen Wassenaar voor ogen had. Zelfs wanneer in

maart alle vaste planten worden afgemaaid, blijft de flora compact en in bloei. Dat is prettig voor de biodiversiteit, maar ook voor de beleving van wie over de paden door de tuin wandelt. De Roo: 'De variatie zorgt ervoor dat je in elk plantenvak weer iets anders ziet. En ook afhankelijk van het moment in het jaar dat je er staat. In alle vier seizoenen heeft de tuin iets te bieden.'

Dat niet alleen de natuur, maar ook de bewoners van de rijk ingerichte tuin profiteren, vindt ook Mooren. 'Je wandelt door de tuin via een aaneengesloten pad met verschillende routes. Onze ouderen vinden dat echt geweldig. Zij genieten volop van de kleuren en geuren die in de tuin te vinden zijn.' Ook families ervaren de meerwaarde van de groenvoorziening. 'Zij kunnen samen met hun opa of oma rondlopen en via hun zintuigen van alles beleven', voegt Mooren toe. Het is goed voor dementerende ouderen om voldoende naar buiten te blijven gaan en in beweging te blijven, zo redeneert de eigenaar. En dat terwijl de tuin gemakkelijk te onderhouden is, aldus Mooren.



Relatie

De natuur draagt op verschillende manieren bij aan de gezondheid van mensen. 'Het stimuleert om meer te bewegen en dat is vooral belangrijk voor ouderen', weet Dinand Ekkel, lector Groene en Vitale Stad over de relatie tussen mens en natuur. 'Dat werkt op zijn beurt weer door in minder stress, een gezondere hartslag en andere gezondheidsbaten.'

In hoeverre het ook specifiek dementerende ouderen helpt, kan Ekkel niet met volledige zekerheid zeggen. 'Ook voor hen draagt het bij om veel te bewegen. Dat helpt wel bij het dementieproces. Geuren en kleuren nodigen uit om vaker en langer naar buiten te gaan. Alleen achter de begonia's zitten is niet goed.'

Geuren zijn een van de belangrijkste triggers om situaties van vroeger voor de geest te halen. De geur van petroleum, zo noemt Ekkel als voorbeeld, kan ouderen herinneren aan hoe zij nog op petroleum kookten. Geuren uit de natuur werken precies hetzelfde. Het is daarom dat verzorgingshuizen vaak op de zintuigen inspelen om het dementieproces tegen te gaan, zoals Huys Waenberg in Horn.

Ideale proeftuin

Ekkel hamert er wel op dat mensen niet zomaar en klakkeloos starten met het aanleggen van tuinen vanuit de aanname dat het gegarandeerd bijdraagt aan het vertragen van dementie. 'Ik ken ook genoeg voorbeelden van "alzheimerstuinen" die strak zijn ingericht. Dan is er amper nagedacht over wat dat doet voor diegene die we verzorgen. Er is veel meer onderzoek nodig om inzicht te krijgen in waar zij baat bij hebben en welke invloeden geur heeft.'

Soortgelijke tuinen zoals die van Huys Waenberg zijn daarom een ideale proeftuin om de relatie tussen mens en natuur, specifiek de directe en indirecte baten van natuur op de mens, verder te belichten. 'Wat is daarbij van invloed op dementerende ouderen? En wat voor inzichten zitten daarachter?'

Maar ook zonder die inzichten brengt die tuin al veel voor de bewoners van Huys Waenberg. Jos en Annelies Mooren verwachten de komende tijd, met de lente en de zomer in het vooruitzicht, weer veel van hun bewoners in de tuin. Ook Borrenbergs neemt geïnteresseerden graag mee naar Horn om te laten zien wat de meerwaarde is van een rijke biodiverse tuin. 'Ik neem hen graag mee om hun met eigen ogen te laten zien hoe fijn de tuin is. Er zijn altijd mensen die het alsnog bij een grasmat en wat bomen houden, maar veel mensen raken bij het zien van deze tuin overtuigd.'



Huys Waenberg bij de aanleg in oktober 2020 (boven) en hoe het er later uitzag (onder)

